

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in iskanje
sprejema upravnništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I, 17

Izhaja vsak dan, izveniši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Pe pošti prejemam:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta " 13 " — "
četrt " 6,50 "
mesec " 2,20 "

V upravnistvu prejemam:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta " 10 " — "
četrt " 5 " — "
mesec " 1,70 "

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 185.

V Ljubljani, v torek 14. avgusta 1900.

Letnik XXVIII.

Liberalizem in anarhizem.

Kakor se nezakonski oče sramuje svojega otroka, tako se liberalizem dandanes sramuje anarhizma. A ta sin, divjak po redu in po smotru, ruje skrivaj in v dejanju izvršuje one nauke, katere njegov doktrinarni oče razlaga na katedru, a se jih ne drzne v dejanju izvesti z vso doslednostjo.

Liberalizem je nastopil kot krvavi rabelj pred sto leti v francoski revoluciji. »Svoboda, svoboda, liberte« je odmevalo od vseh strani. V imenu svobode so pograbili cerkveno posest, v imenu svobode so zrušili kraljestvo, v imenu svobode so razdeljali vse družabne organizme, ki so dotlej bili stalen okvir ljudskim slojem. Liberalci najčistejše barve so bili strašni krvniki Robespierre, Danton, Marat, ki so na tisoče nedolžnih žrtev spravili pod gilotino, da so jim glave poskakale z ramen v cestni prah. Cerkve so skrunili, v imenu svobode z najhujšim terorizmom izganjali iz dežele vsakega, ki je o svobodi malo drugače mislil, nego ti krvniki. Nesramno žensko so vozili po Parizu ter so jo v oskrunjeni cerkvi de Notre Dame častili kot »boginjo pameti«. Sestavili so z uprav liberalno hinavščino po celi deželi, »dobrodelne odbore« (comités du salut public), kateri so s 44.000 gilotinami in s krvniško četo 6000 mož prepotovali vso Francosko in vsakega umorili, ki ni vpil, da je »ponižen služabnik liberalne misli«.

To je bil anarhizem v najboljši podobi, in Napoleon Bonaparte ga je ukrotil s tem, da je vpeljal zopet krščanstvo in sklenil konkordat s papežem.

A ideja revolucije je ostala. Politični anarhizem je bil ukročen, a liberalizem nam je ostal kot gospodarski anarhizem.

Padli so vsi zakoni, ki urejujejo konkurenco, razbili so se vsi združni organizmi. Izkoriščevanje revnega ljudstva po denarnih mogoteh je zavladovalo po celi Evropi in je

v ogromnem kapitalizmu našlo svoj vrhunec. Milijoni se poté in solzé, da se nekateri vsele v obilnosti.

Sedaj pa nastopajo stare liberalne ideje zopet na dan v pravi anarhiški obliki. Liberalni kapitalisti, ki so si nabrali milijonov, rabijo države za to, da branijo njihove mavhe, a v revnih slojevih, ki so se od svojih učiteljev in vzglednikov nasrkali brezboštva, se poraja zopet ona žeja po krvi, katera je navdajala liberalce francoske revolucije. Ogromni militarizem za sedaj brani anarhistom, da ne morejo prevreči državnega reda, zato pa delajo z dobro pripravljenimi atentati, da pobijejo vladarje.

Liberalci se zgražajo nad umori kraljev. A liberalci so slovesno in javno odbili pred sto leti glavo svojemu kralju in svoji kraljici, in vse liberalstvo je slavilo ta svobodnjaški čin!

Kako smešno torej, če sedaj liberalci hinavsko vzdihujejo zaradi anarhiških atentatov, ali še celo, kakor »Narod«, iščejo učitelje anarhistov med — duhovniki! Na enega »klerikalnega« morileca pride tisoč liberalnih morilcev! Liberalizem je ob svojem rojstvu proklamiral umor kraljev, in s petjem marsellaise je ta nauk slavil svoje orgije v liberalnih krogih.

Politični anarhizem je nujna posledica gospodarskega liberalnega anarhizma. Verski anarhizem, ki ga proslavljajo liberalni indiferentisti, je pa temelj in korenina vsem krvoločnim in razdiravnim nameram anarhistov.

Proč z liberalstvom, in anarhistom pa dejo iz rok revolverji in bodala!

Hrvatska in Kina.

(Dopis iz Zagreba.)

Pred nedavnim časom je razložil grof Evgen Zichy nekemu sodelavcu »Magyarország«, zakaj so se Kitajci vzdignili proti

Evropejcem. Grof Zichy pozna dobro Kitaj, kjer je dolgo časa v tem carstvu iskal sled svojih mažarskih prednikov, pa čisto iskreno pripoveduje, da so Evropejci pobunili Kitajce, ker izrabljajo tamošnji narod v svoje svrhe, a to vse počno seveda pod krinko evropske kulture. Grof Zichy pa ni samo v splošnih potezah opisal to odiranje Kinezov po evropskih naseljenicah, nego je navel tudi nekoliko takih konkretnih dogodkov, posebno pri zidanju železnic.

Tako pripoveduje, kako so se Angleži zavzeli za koncesijo železnice Pekin-Tientsin-Taku ter jo seveda tudi dobili, a kitajska vlada je zidanje te železnice podpirala z bogato državno garancijo. In le na ta način so prevzeli Angleži zidanje železnice. Toda za to s kitajskim denarjem zagotovljeno železnico so naročili Angleži vse gradivo iz Angleške in Indije. In ko je bila železnica gotova, so bili postavljeni za uradnike brez izjeme sami Angleži. To je zdaj že nekaj navadnega v Kini, zato se tudi nezadovoljstvo tako hitro širi in se je slednjič izrodilo v boj proti vsem tujcem z geslom: »Ven s tujci«!

Tako pripoveduje mažarski grof, pa potem vpraša, je li sploh mogoče, da bi se dal kateri narod na tak način mučiti in da ne bi pri tem izgubil potrpežljivosti? In ravno to vprašanje je najbolj čudno v vsem tem pripovedanju ter dokazuje, da grof Zichy bolje pozna Kitaj nego svojo državo in — Hrvatsko. Žalibog da je ravno Hrvatska takšna zemlja in hrvatski narod takšen narod, kateremu sicer takšni odnošaji, kakršne je grof videl v Kitaju, niso po volji, ali jih mora prenašati, četudi se je o njih mažarski grof izjavil, da se ne dajo prenašati. In tisti, ki so te odnošaje — kos Kitaja — prenesli v Hrvatsko, so Mažari.

Da pač Hrvatom je še huje nego Kitajcem. Kakor se za kitajske železnice dobiva gradivo na Angleškem, tako se pri-

pravlja za hrvatske železnice vse na Ogerskem, a od najvišega uradnika do zadnjega kondukterja so tukaj le tujci postavljeni. Vsa ta zadeva je pa še huja nego ona s Kitajci. Hrvati imajo namreč z Ogersko dogovor, po katerem se take krivice ne bi smele goditi po Hrvatskem. In če so Kitajci podpisali zidavo železnice iz Pekina v Taku z državnim denarjem, mora se tukaj omeniti, da Hrvati za svoje železnice, po katerih se zdaj ošabni Mažari širijo, niso dajali samo garancij, nego da je večji del teh železnic neposredno s hrvatskim denarjem zgrajen.

Hrvatski opozicionalni listi pa vsega tega ne oponašajo naravnost grofu Zichyju, ker ga smatrajo za bolj pravičnega nego so ostali njegovi zemljaki. Saj se je hotel takega pokazati pri nekej priložnosti v Zagrebu, ko je na hrvatski pozdrav prebral odgovor tudi v hrvatskem jeziku, dočim se je minister Banffy šopiril pri sprejemu v Zagrebu ter v mažarskem jeziku spodbujal Hrvate, da se zedinijo z Mažari v delu za »veliki zedinjeni mažarorsag«. Na srečo ga Hrvati niso razumeli, ko jih je navduševal na hrvatskih tleh za veličino mažarske države, v kateri naj bi se seveda najprej utopila Hrvatska. Grofu Zichyju tedaj ne oponašajo Hrvati radi omenjenega kosa Kitaja na Hrvatskem, kajti oni so prepričani, da on ne odobrava takšne kitajske politike Mažarov na Hrvatskem, nego da jo smatra za nedostojno, nepravilno in nespametno, kakor Hrvati sami. Pač pa se obračajo Hrvati z vprašanjem na mažarsko javno mnenje, zdaj ko je grof Zichy razjasnil odnošaje v Kitaju, ne smatra-li ono za svojo lastno korist delovati na to, da se temu kitajskemu gospodarstvu na Hrvatskem stori vendar že enkrat konec. Sicer je mažarsko javno mnenje jako protivno hrvatskemu opozicijalnemu časopisju radi odnošajev med Hrvatsko in Ogersko, toda te odnošaje je prouzročila mažarska vlada, a ne kakšna zla volja hrvatskega noroda. Se-

LISTEK.

Poročilo.

Spisal K. Zima.

Vredništvo »Orienta« mi je ponudilo potreben denar, da odpotujem na pariško razstavo in potem poročam o tamošnjih slavnostih, o velikanskih pripravah in sploh o razstavi. Z največjim veseljem sem vsprejel ponudbo. Predno pa sem se odpravil na tako daljno potovanje, sem povabil vse svoje prijatelje in znance na nekako »valet«, da popijemo jedno čašo ali dve na moje zdravje.

Ščasoma smo jih popili tudi več; postajali smo vedno veselejši, vmes smo posekušali tudi jedila, in ko smo se razšli, je račun tako narasel, da mi ni več veliko ostalo za razstavo. Nisem mogel odpotovati.

Toda »Orienta«? Na ulico se ne smem več prikazati, to je gotovo, ker vredniki pri »Orientu« pričakujejo, da jim pošljem vsak čas obširno poročilo iz Pariza. Kar se pa tiče poročila samega, to je pač zadnja skrb, ker jaz si gotovo še boljše in lepše predstavljam, kakor je v resnici, in preverjen sem, da bode moje poročilo boljše kakor vsako drugo, čeprav nisem videl še nikoli Pariza in sploh kake razstave.

Povem torej postrežnici, da se par tednov ne premaknem iz sobe; če bi pa kdo prašal po meni, naj reče, da sem odpotoval v Pariz na razstavo.

Tako debelih očij ni imela moja postrežnica še nikoli kot takrat, ko sem ji to povedal.

Bil sem torej v sobi in pisal poročilo o pariški razstavi.

— Kako mi je utripalo srce, ko je sopihal vlak proti mestu vseh mest, proti središču vsega življenja, proti Parizu. Pariz! Kadar začujem tvoje ime, vstajajo pred menoj duhovi zgodovinskih mož, ki so v tvojem naročju počenjali grozodejstva ali osrečevali človeštvo. V duhu vidim slabotno postavo silnega Richilieu - a, mladega pohotneža Ludovika XIV.; pred menoj se vzdiguje oder, oškropljen s krvjo pobožnega Ludovika XVI. in krasne Antonijete. Prizor za prizorom iz jakobinskih in Napoleonovih časov se vrsti v duši in izginja zopet v megleno daljavo . . .

— In danes gledam ta kraj, to mesto zgodovinskih činov z lastnimi očmi pred seboj . . .

— Že celo uro pred Parizom smo uzrli v daljavi velikanski stolp, slavnoznani stolp Eiffel - nov, okrog njega pa nepregledno morje hiš, palač, gradov; okoli in okoli pa krasni parki in prostrana šetališča, po katerih se je šetalo vse polno mladih, najokusnejše oblečenih gospic, gospodov, nebroj častnikov in dijakov, — sami potomci, sinovi in hčere divjih jakobincev in pohlevnih rojalistov. Prišedši v mesto samo gledam veličastne, stare palače, katerih vsaka hrani nebroj spominov na viharne čase osem-

najstega in prejšnjih stoletij. Zdelo se mi je, kakor da bi stopil v prejšnje stoletje, in polasčala se me je že bojazen, da plane zdaj pa zdaj iz kakega skrivališča na me jakobinec z golim mečem . . . pa vstopim. Ko pridem slednjič do razstave, plačam vstopnino, potem:

»Silne množice najrazličnejših ljudij, ki so prihiteli od vseh strani širnega sveta, gledajo skozi čudovito svetla povečalna stekla lepe, drastično naslikane krvave boje iz francoske zgodovine, grozne nesreče in pretresljive dogodke, kakor požar v Moskvi; slike vseh evropskih vladarjev — —; jaz sem strmел pri pogledu takih krasot in najimenitnejših zgodovinskih momentov itd.«

Ko se mi je zdelo poročilo dovolj veliko in sem slutil, da so prišli izletniki že iz Pariza, sem se odpravil v vredništvo »Orienta«.

Vsi vredniki — bili so trije — so se ob enem zavzeli, da sem se tako naglo vrnil iz Pariza: saj so se vendar slavnosti še le pričele!

A jaz sem jih potolažil, češ, da sem videl dovolj zanimivosti in da bode moje poročilo zadoščalo vsem zahtevam in brez dvoma presegalo poročila vseh političnih in znanstvenih časopisov.

Izročil sem poročilo glavnemu vredniku, potem sem pa sedel na stol in vzel v roko »Umnega Vrtnarja« (za to stroko sem se namreč jako zanimal). Ravno sem se zaglobil v študijo, kako se odpravi škodljivi

mrčes, ki razjeda nežne koreninice pri salati, kar plane s silnim krikom proti meni vrednik.

»Vi! Vi nesramnež! . . .«

»Gospod vrednik, kaj vendar . . .«

»In Vi se hočete še dalje norčevati?!

Kdo pa mislite, da sem jaz . . . da smo mi? . . .«

»Jaz Vas ne razumem, gospod vrednik, kaj prav za prav . . .«

»Človek! Ali ste zblazneli? Ali je to Vaše poročilo?«

In razjarjeni vrednik mi je vrgel častito moje poročilo v obraz. Prepričan sem bil, da je vrednika v tistem hipu nekaj obsedlo. Lice mu je obledelo, a takoj postalo zopet rudeče in prešlo v temnomodro. Nanosniki so mu odpadli, in v svoji razburjenosti je stopil nanje ter jih strl na tisoč koscev. Mahal je krog sebe z nogami in rokami, da so leteli rokopi in časniki na vse štiri strani.

Za prvi hip sem se ubranil izbruhom njegove besnosti s tem, da sem tekel krog mize k drugemu vredniku. A tá je med tem že tudi prebral deloma moje poročilo, in trikrat bolj besen kot njegov tovariš se je zagnal proti meni. Imel sem le še toliko časa, da sem pograbil svoj klobuk in se rešil z begom roparskih napadov zblaznelih vrednikov.

Od tedaj nisem pisal več nobenega poročila za »Orienta«.

veda je tudi na Hrvatskem nekoliko takih ljudi, ki poljubljajo roko onemu, ki jih bije, toda hrvatskemu narodu se ne more oponašati takšna breznačajnost, nego se on odločno protivi takšni politiki, ki na hrvatskih železniških, kakor je to v Križevcih, hrvatsko ime poleg mažarskega dostavlja le v oklepkih, ali če se pri izpitih za železniške konduktarje dajejo vprašanja, ki žalijo hrvatski ponos, kakor: Kdaj je kralj Koloman osvojil Hrvatsko?

Kar se tiče tedaj zares le hrvatskega naroda, je le ta vsled takšnih in sličnih pofavov silno razžaljen ter protivnik današnjega sistema, katerega pravih ciljev ne morejo zastajati vse hvale in pohvale oficijelnih lizunov. To Kitaj na Hrvatskem.

Kar je tukaj povedano o hrvatskih železnicah, je vse resnično ter se ne da nič utajiti, in vendar je hrvatska redarstvena oblast zaplenila omenjeni članek v opozicijskih listih. In vendar je vsa pisava tako mirna in trezna, da si človek ne more misliti, kako se more kaj takega zapleniti. Po tem takem ne bodo smeli Hrvati nič več braniti nagodbe, ki se vendar smatra za državni temeljni zakon ne samo za Ogersko nego tudi za Hrvatsko. In opozicijski list ni v tem slučaju nič drugega storil, nego je branil zakon. Policija je še v hrvatskih rokah, kaj pa če pride v mažarsko pest? Pot se ji pripravlja na ta način, kakor se zdaj postopa na Hrvatskem z onimi, ki branijo zakon in pravico. Perditio ex te Israel!

Politični pregled.

V Ljubljani, 14. avgusta.

Koerberjev program. V zadnjem času hočejo biti razni mažarski krogi izredno dobro poučeni o tajnih načrtih ministerskega predsednika Koerberja. Prvi mej temi je »P. Lloyd«, ki sedaj že skoro mesec dni piše samo o avstrijskih razmerah, takoj za njim pa pride budimpeštanski dopisnik »W. Tagblatt«. Ta je svojemu listu sporočil sledeče tajnosti iz Koerberjeve avdijske v Ištu: Ministerski predsednik je predložil cesarju štiri konkretne predloge glede zboljšanja avstrijskih razmer; prvega za slučaj, da se skliče državni zbor; drugega za slučaj razpusta parlamenta; tretjega glede sostave parlamentarne večine, konečno načrt glede sostave take večine, ki bi bila objednem državna stranka. Potrebne priprave je baje pl. Koerber dognal že tako daleč, da mu je mogoče izvesti vsakega izmed navedenih predlogov. Rešiti je baje treba le še jedno samo vprašanje, kako onemogočiti obstrukcijo, kar je pa pač izmed vseh nasvetov najtežje izvedljivo. Morda pa hoče doseči to s temeljito premembo prvotnega jezikovnega zakona, ki ga predloži v prihodnjem zasedanju v čisto novi obliki. Toda reči se sme že sedaj, da pravi smoter s tem še ne bo dosežen, ker bo vsaka večja izprememba na novo razburila duhove na tej ali oni strani.

Avdijske v Ištu in grof Stürgkh. V Ištu je te dni precej živahno. Poleg vladarja se nahajajo te dni tam grof Goluhovski, ministerska predsednika Koerber in Szell, železniški minister Wittek ter več vplivnih politikov. Mej drugimi se je mudil v Ištu ter bil od cesarja vsprejet baron Chlumecky. Vsi ti moške imajo važne opravke, večinoma vsi so bili pri cesarju ter odkrili razne načrte. Največ dela je seveda imel Koerber. Ta mora skrbeti, da se reši sedanja kriza na ta ali oni način. Pri tem delu mu pomagajo s sveti tudi znani vplivni moške, in mej te je prištevati tudi grofa Stürgkha. Ta mož je dal Koerberju naslednje navodilo: Dokler se v avstrijski politiki moč ne razdeli na drug način, tako dolgo so redne razmere nemogoče. Primerna porazdelitev političnih moči mora biti torej prvi in najvažnejši namen v avstrijski vladni politiki. — Ta nasvet je pač dovolj jase. Vsa moč se mora prenesti na liberalce in — Avstrija bo rešena.

O razpustu ogerskega drž. zbora prinaša »Wien. Tagblatt« nekaj baje povsem zanesljivih pojasnil, iz katerih je razvidno, da so bila prvotna poročila raznih opozicijskih listov precej prezgodnja. Ministerski predsednik Szell po izjavi tega lista še ne misli na nove volitve na Ogerskem. Raznim za ohranjenje mandatov skrbnim poslancem je Szell razodel, da jim radi tega ni treba biti v skrbeh. Szell mora poprej poskrbeti za red v svoji stranki, ker je popolno desorganizirana in bi jo baje lahko presenetil kak nagel preobrat. Ko bo to delo dovršeno, potem je mogoče še le misliti na nove volitve. »Prihodnje volitve bom svojedobno sam vodil«, je dostavil ministerski predsednik dotičnim možem, iz česar sledi, da ne namerava še tako naglo izpustiti iz rok portfelja notranjega ministra. Še le po završenih volitvah bo to mesto definitivno nameščeno. — Ta izjava je napravila na liberalne posl. dovoljen utis, a pravega namena pa Szell venderle ni dosegel. Ovrgele namreč ni trditve, da se je že pričelo s potrebnimi pripravi in da se volitve vrše v nepredolgem času.

Francoski listi o imenovanju grofa Waldersee. Poročali smo že, da je zavlada posebno velika nejevolja mej francoskimi nacionalističnimi krogi, da se je izjavila vlada na povabilo nemškega cesarja, da Francija ne imenuje iz svoje srede poveljnika, marveč prepusti to mesto Nemcem. »Echo de Paris« piše mej drugim: Ali bi si bil nemški cesar drznil ponižujoči poskus, vsiliti za poveljnika francoskim četam zmagovalca iz leta 1870, ko bi bili naši ministri bolj agilni in boljši politiki? Na morju zapoveduje našim ladijam Anglež, na suhem pa nemški general in orijentalci komaj vedo, da sodelujejo tudi Francozi. — Še ostreje se izraža »Libre Parole«: Po zaslugi naše židovsko-framasonske vlade in ministerstva izdajic smo postali velesila druge vrste, da še manj ko to, postali smo del nemške zveze.

Ponosni še smemo biti, da smemo odposlati 15.000 mož, ki se dajo postreliti pod vrhovnim poveljstvom nemškega generala, ki se je v letu 1870 proti nam bojeval. — Popolno zadovoljen ni z nemškim generalom noben francoski list.

Volitev predsednika severno-ameriških zveznih držav se vrši 4. novem., toda danes še nihče ne more z gotovostjo trditi, komu bo za prihodnja štiri leta poverjena najvisja čast v republiki. Za predsedniško mesto se potegujejo sedaj trije kandidati: dosedanj predsednik Mac Kinley, admiral Dewey in pa večni kandidat Bryan. Dosedaj je imel največ upanja prvi, drugi pa sploh ni prišel mnogo v poštev. Sedaj je pa neki nenadno na vrhuncu demokrat Bryan, ki se je pri prvi kandidaturi zameril republikancem radi svojega stališča v tako zvanem srebrnem vprašanju. Sedaj pa hoče popraviti to napako. Pred nedavnim je namreč izjavil, da treba rešitev srebrnega vprašanja odložiti na poznejšo dobo in pričeti pobijati imperialistično politiko. S tem je pa Bryan ubral struno, ki jo mnogo milijonov Amerikanov pozdravlja kar najsimpatičneje. Izid volitve ameriškega predsednika se sicer niti zadnji dan ne more z gotovostjo napovedati, ker je treba biti pripravljen na vse mogoče slučaje, toda gotovo pa je, da bo imel Mac Kinley v Bryanu zelo nevarnega tekmeča, ako ta nadaljuje z novo taktiko, in da bi njegova izvolitev povzročila velike izpremembe v zveznih državah.

Angleške izgube v južni Afriki. Zopet je zagledal beli dan nov izkaz o izgubah angleške armade v boju z »vojevanja sitimi« Buri, in zopet je angleška vojna uprava podala svetu dokaz, da vojska še ne bo kmalu končana. Ob enem je pa iz teh izkazov tudi razvidno, da se število padlih množi z vsakim dnem. Dne 4. julija so iznašale izgube 29.706 mož, 11. julija 30.693, 18. julija 32.530, dne 25. julija 34.750 in konečno 2. avgusta že 36.559 mož. V treh tednih od 11. julija do 2. avgusta so torej Angleži izgubili vsak teden nad 2000 mož. Bolniki v tem številu niti niso uračunani. Glasom poročila »War Office« so bile angleške izgube do dne 4. avgusta sledeče: Ubityh 272 častnikov in 2534 mož, vsled dobljenih ran umrlo 74 častnikov in 663 mož, ujetih je bilo 59 častnikov in 2740 mož, v ujetništvu umrlo 1 častnik in 85 mož, vsled bolezni umrlo 145 častnikov in 4937 mož, vsled nezgod 1 častnik in 77 mož, za vojno nezmožnih so poslali v Anglijo 1105 častnikov in 25.049 mož. Skupno torej znašajo angleške izgube po tem viru 1657 častnikov in 36.085 mož. Dunajski »Informaciji« povemo, da so to samo angleški uradni podatki.

Cerkveni letopis.

Duhovne vaje za krščanske žene in dekleta se bodo v cerkvi presv. Srca Jezusovega v Ljubljani od 20. do 24. avgusta tako-le vršile:

V ponedeljek, 20. avgusta zvečer ob 7/8 bo »veni sancte« .. potem uvodna pridiga. — V torek, sredo in četrtek bo zjutraj že ob 4. sv. maša, ob 1/2 pridiga; popoldne ob 1/4 križev pot, ob 4. druga pridiga; zvečer ob 7/8 sv. rožni venec, ob 7. tretja pridiga, nato sv. blagoslov.

V petek ob 4. zjutraj sklepna pridiga, papežev blagoslov, potem sv. maša in med to sv. mašo sv. obhajilo.

Shod mladeniških Marijinih družb kamniške dekanije se bo vršil na sv. Roka dan dne 16. avgusta. Kakor kaže, bo udeležba obilna.

Marijinim družbam naznanjamo, da se družbeni molitvenik »Najboljša mati« tiska v drugi pomnoženi izdaji.

Konsekracija nove frančiškanske cerkve v Mariboru. Poleg stolne župnije je v Mariboru še župnija sv. Magdalene in predmestna frančiškanska, ki pastiruje 9000 duš, večinoma Slovencev. Frančiškani so prišli v Maribor l. 1864 in prejeli v oskrb cerkev in samostan, ki sta bila do l. 1848 last oo. li-gvorijanov, pozneje pa so svetni duhovniki vodili ondi župnijo. Cerkev je bila jako majhna in ubožna in treba je bilo nove. — Odkod pa denar? P. gvardjan in župni upravitelj Kalist Herič ustanovi cerkveno stavbino družbo. Družabniki prostovoljno prispevajo 12 do 60 kr. na leto. Število družabnikov je naraslo na 60.550, ki so pridno in radi zlagali prispevke in tako je bilo mogoče zidati cerkev. Dne 26. julija 1892 je bila zasajena prva lopata, 2. julija 1893 so prenesli sv. Rešnje Telo v začasno cerkev v novopozidanem samostanu. Dne 10. avgusta istega leta je bil blagoslovljen temeljni kamen. Hiša božja je rasla in rasla iz tal in že 16. julija 1895 so bili blagoslovljeni križi na stolpih in na slemenu, 13. oktobra 1895 so bili posvečeni novi zvonovi, ki so delo dunajsko. Sedaj je prišla na vrsto slikarija, tlak, klopi, altariji in 11. ter 12. avg. tekočega leta je cerkev na najslovesniši način posvetil premilostni vladika lavantinski, knez in škof dr. Mihael Napotnik po sledečem vsporodu:

V petek, 10. avgusta: Ob 6. zvečer prihod premil. g. knezoškofa, juternica pred sv. ostanki in blagoslov.

V saboto, 11. avgusta ob pol 7. blagoslovljenje novega deklškega bandera, posvečenje cerkve, velikega altarja in orgelj. Ob 10. uri prihod odličnih gostov, sv. maša, pridiga.

V nedeljo, ob 8. zjutraj posvečenje dveh stranskih altarjev, ob 10. uri pontifikalna sv. maša v stari cerkvi za slovo, pridiga in Te Deum. Popoldne ob 3. uri slovenska pridiga v novi cerkvi, slovesen prenos milostne podobe Marijine in Najsvetejšega v novo cerkev. Premilostni g. knezoškof je pridigal dvakrat z navdušenostjo, kakor je njemu lastna; v prvi pridigi podal zgodovino stavbe, v drugi slavil blaženo Devico, kateri je posvečena cerkev. Pridigala

O Levčevem »Slovenskem pravopisu« in njega kritikah.

Spisal dr. K. Štrekelj.
(Dolge.)

Glejmo dalje, kako zna g. K. »prirejati« citate. V dokazilo svoje trditve je porabil seveda tudi Danjka, ki je v predgovoru svoje slovnice izrečno povedal, katero narečje je pisal, ter omenil, da prištevajo zapadne in južne štajerske Slovence k narečju koroško-kranjskemu. On piše na str. 5:

»L, I behält immer seinen Laut, z. B. *lén* der Lein, *saio* das Rindfett, *kol* der Pflöck, wie im Deutschen: Last, Geld, Zahl; nur am Ende, vorzüglich bey den Zeitwörtern sprechen es einige gerne als *a*, andere als *o* aus, z. B. *reka* oder *reko* anstatt *rekel*.«

Ta citat je g. K., ker vendar deloma govori zoper njegov nauk, skrajšal tako-le:

»L, I behält immer seinen Laut wie im Deutschen, z. B. *len*, *salo*, *kol* — Last, Geld, Zahl.«

Kakor vidimo, je Danjko prvi, kateri uči izrekati *l*, kakor srednji ali nemški *l*. Toda narečje njegove slovnice ni narečje večine Slovencev, ampak prav majhne manjšine, narečje severnovzhodno štajersko, kjer se je v majhnem delu poleg izreke *o* in *a* razvila tudi izreka *l*; na druge Slovence se celo ni hotel ozirati, ker bi bil sicer gotovo navel izreko *u*. Misli si moramo tudi za njegovo narečje, da se je trdi *l* prav tako, kakor na zapadu razvil najprej v *u*, iz katerega se je šele pozneje razvil *o* in pač iz tega *a*. Podobno si moramo misliti razvoj v ogrski slovenščini (prekmurščini) in v hrvaščini ali srbščini, kjer se v starih listinah za *u* piše *v*: nie *pošav* = pošao, oni

kaštev = kašteo, ako bi *mogav* = mogao, biše *razaslaw* = razaslaw, e *poslaw* = poslao, *dav sam* = dao sam (prim. Jagić, Gramatika jezika hěrv. 73). Za razvoj iz *u* govori pred vsem daljni razvoj sonatnega *l*-a (*l*), ki je v hrvaščini ali srbščini in v navedenih slovenskih narečjih prešel v *u* po stopinjah *u*, *u*, *u*. Danjko piše: *šuti*, *dugi*, *spuniti*, *sunce* ... Isto nahajamo v prekmurščini: *vuna*, *sunce* ... Tako se piše tudi *puna* (naj radost naša bode puna, Küzm. 678), *spuniti* (733), toda poleg tega vedno *popolni* (624, 673, 681), *popolna* (685), *popolnoga* (629, 632), *popolnēša* (625), *popolnēši* (638), *popolnost* (628, 644), česar si ne vem razložiti. Za narečje severnovzhodnoštajersko imamo pa tudi dokaz za izreko *u* v Volkmerju. V njegovi knjižici »Pesme k-tem opravili te svete meše, s-toj pesmoj pred predgoj, iz nemškega na slovensko prestavljene za fare optuiske dehantie, V Graci 1783« nahajam v svojem precej nepopolnem izvodu (manjka mu vsa druga polovica in tudi prve nekaj) poleg oblik *z o*: *hteo*, *seo*, *razlomo*, *razdelio*, *naklono*, *posvetio*, *bio*, *vūcio*, *dobio*, *prišo*, *odišo*, *vmrō*, *odpro*, *stvorio*, *meo*, *seo*, *grato*, *ponižo*, *približo* ... tudi oblike na *u*: *dau*, *šau* (šel), *prestau*, *ustau* in to pri teh glagolih praviloma, kolikor se smem zanašati na pomanjkljivi izvod; piše se tam tudi *dauč*, kar se pa govori tudi na desnem bregu Drave, v Medjimurju (*davko* Vestnik I. 110), v kajkavcih (*zdauča* v Nedeljancih pri Varaždinu, Vestnik II. 16); kajkavci sami poznajo še *gaušenjak* 'obešenjak' poleg *galšenjak* (v Koprivnici, Vestnik I. 36). Jaz mislim, da ne smemo iskati v tem vpliva zapadnega štajerskega narečja, ampak ostanek starejše izreke, v Volkmerju se

namreč *u* ponavlja dosledno pri takih glagolih, ki imajo pred končnim *l*-om povdarjen *a*. Pozneje je Volkmer — ali pač bolje rečeno, prepisovavci njezovi — rabil večinoma *a* za končni *l* in včasih se že tudi pri njem nahaja razdeljen zadnji zlog na dva zloga vsled vokalizacije soglasniškega *a*: *pja* za *pia*, *peja* za *pea* (enozložno). Iz Žetinjec pri Radgoni imam domačo molitvico, kjer se redno piše *bija* (bil), *stora* (storil), *priporoča* (priporočil), *štea* (hotel), *stana* (stanol), *pokaza* (pokazal), *živeja* (živel), toda *šau* (šel, poleg *najša*), *dau* (dal), torej isto, kakor v Volkmerjevih »Pesmah k-tem opravili te svete meše«. Danjko, ki je bil prav tako doma blizu Radgone, vé sicer, da govoré v Slov. goricah *a* in *o*, slišal pa je tudi *l* in mu je hotel pomoči do samovlasti. Narečja Slov. goric, ki gotovo niso vsa enaka, so še premalo preiskana, da bi mogli očrtati, kod je *a*, kod *o*, in kod *l* doma. Ta narečja imajo vsa to posebnost, da so omeščani *l* (*l*) zamenila s srednjim: *kral*, *lūdi*, *mravla*, *postela*, *žela*, *reditel*, *vūcitel*, *rogel* ... Ta okolnost in druge oblike, kjer je *l* pred samoglasniki, so bile povod, da se je tudi sicer začel širiti *l* za *u*, *o*, *a*, tako da imamo po nekaterih krajih severnovzhodne štajersčine namesto **kou* ali **koq* že *kol*, namesto **vau* že *val* itd. Toda ta štajersčina ni ostala na tej stopinji samo pri samostavnih in pridevnih, ampak je razširila to načelo tudi na moški spol participa. In to načelo je hotel Danjko in ga hočejo današnji elavci vpeljati tudi za knjižno slovenščino. Danjko pravi namreč na strani 25.:

»Wo das gemeine Volk anstatt *l* ein *o* oder *a* spricht, halte man sich nach der reinen Schriftsprache, welche nie anstatt *l* ein *o* oder *a* spricht noch schreibt.«

sta še mil. g. proš ptujski Jos. Fleck in kanonik dr. Pajek. Nad vse krasna je bila procesija; menda je bil navzoč vsa Maribor. Deklice v belih oblekah, z bljani v rokah, dekliška družba, godba veterancev; štirje dijakoni so nesli čudodelno podobo Matere milosti na ramenih, premil. g. knezoškof pa Najsvetejše pod baldahinom. Vedenje Mariborčanov je bilo skozi in skozi vzgledno.

Kakšna je cerkev? Zidana je na najlepšem prostoru v čistem romanskem slogu; dolga je 52 metrov, široka 24; ima tri ladje in dva stolpa tik pročelja. Zidana je z opeko, znotraj je bogato okrašena s slikami, dekoracijami in obilnim zlatom. Nekaterim slikarji preveč vpije. A treba pomisliti, da prah kmalu prevleče podobe in omili barve. Vsa okna so barvana, v prezbitoriju celó podobe. Tlak — chamot. Poleg cerkve je mnogo kapel in kapelic, ki se bodo dale dobro porabiti. Cerkev in samostan sta v enem slogu, krasna celota. Narise za cerkev je naredil arhitekt Rih. Jordan na Dunaju, zidal jo je Jos. Schmalzhofer, c. kr. dvorni stavbenik na Dunaju, mož kršč. mišljenja, čigar delavci vsaki dan delo prično z molitvijo in ga končajo. Orglje je postavil Jos. Brandel, orglarski mojster v Mariboru in imajo 32 pevajočih spremenov. Delo je izorno.

Omenim še, da je presvetli vladar tudi prispel k stavbi s precejšno svoto, tako c. kr. vlada (25.000 gld.), premil. knezoškof, duhovščina, največ pa verno ljudstvo. Bilo je pa dosedaj že branih 26.000 svetih maš za žive in mrtve dobrotnike. Premilostni knez je očitno hvalo izrekel vsem, ki so kakorkoli pripomogli k stavbi, imenoval gvarjdana P. Kalista Herič konzistorijalnim svetnikom, P. Ljudevita Wellenthal, vikarja, knezškofijskim svetnikom in poslal umetnikom laskava pohvalna pisma.

Cerkev je pravi kras za mariborsko mesto, le želeži je, da ne bi še vsahnili viri miloščine, kajti treba bo za notranjo opravo (altarje, spovednice, krstni kamen, prižnico itd.) še marsikaj tisočakov. Marija, mati milosti, sv. Filomena in sv. Anton Pad., ki so dosedaj skrbeli za cerkev, storili bodo to tudi zanaprej. Dal Bog!

Dopisi.

Iz Leš pri Trziču. 10. avgusta. Pred nekaj leti je pogorel dolnji del vasi Leše, ki broji 48 hiš, potok Lešanščica pa je mimo pretakal svojo vodo. Pač bi se z lahka omejil ogenj na Mojbev hlev le z majhno brizgalnico; tako pa je ogenj lizal dalje in uničeval poslopje za poslopjem, potok je pa zraven tek, pa se ga ni moglo uporabljati s pridom brez brizgalnice, in tako je pogorelo pol vasi! In ko bi zopet nastal požar, koliko je v Lešah delavskih družin, in te bi več ne imele lastne mize, postelje...

Dne 4. marca t. l. je podobčina Leše sklenila, ustanoviti prostovoljno gasilno društvo za Leše in okolico. V kratkem času se je društvo ustanovilo, izurilo v svojem delovanju, nabavilo si s pomočjo raznih podpor opremo in gasilno orodje ter sezidalo gasilarno. In dne 5. avgusta t. l. je bilo mogoče praznovati že blagoslovljenje gasilarne in društvenega orodja.

Mislimo, da za Leše malokdo ve, in če tudi povemo, da so pri Trziču, pa bi bržkone še le nazadnje šel vsak jih tja iskat, kjer so, zato menda ne bo odveč, če rečemo eno dve o Lešah.

Eno uro od božje poti na Brezjah proti Trziču se pride po poljskih kolovozih in stezah v Leše; to je v prijazni dolini skrit kraj, katerega varuje severnih vetrov visoka planina Dobrča, na jutru in večeru ga pa obkoljujejo gričaste porebri, tako da je odprt le gorkemu jugu. Lešanščica, ki se drvi iz osrčja planšarske Dobrče doli po tej dolini tja v srebro-peno Savo, to malce malo ti vrtili že več mlinskih koles, predno se še dobršno zave, da je postala drzna planšarska hčerka že znaten potoček z rudeče-pikastimi postvimi.

Zemlja je čudovito rodovitna, samo malo bolj na mokro vleče; ker pa nima ne gobe ne roba ta Dobrča, potlej se pa mora cediti, kaj se če! Ampak zdrav kraj je tukaj, zdrav, prebivalci so z malo izjemo sami gigantski Goljatje. Jedrnato in jekleno je to

ljudstvo, pa ti ne ve, da je češka kuhinja na svetu, in otroci — kaj bi dejal — kri in mleko so. Pravijo, da je tukaj »gorenjska Vipava«; menda res, še trta dozoreva, da je kaj, tako je podnebje. In razgled! E! Ne-kaj korakov po vijugasti srenjski cesti, pa vidiš, če ni preveč megleno ali solnčno, tja-kaj doli v belo Ljubljano, in starikavi nje grad ti pride pred oči, da bi ga z lahka prav prav uščinil, če se zagledaš vanj. In šentvidska cesta, malo da se ne vidi, kdo se vozi po njej. In kranjski hotel in Babji zob, in Križka gora in drdrajoči »lukamatija« ob Savi — vse ti dozdevno drega v nos. In Triglav in kar je teh gorá tu okoli ti pa tako od povsod reže v obraz raztrgana pleča in razgoline svoje, in tiste kleči in pečine in razmršano brado.

Ko bi pa tukaj ne bilo tega kineškega, ali če hočeš, da rečem — češkega ali bulgarskega ljudstva, ampak bolj tako — poetično, — kaj pravim, v tej latvici lešanski bi se ne pridelalo, da bi delal, siti bomo; nikakor, ne bi se! Ali to je ljudstvo! Dobro se zaveda, da mu je Stvarnik ustvaril roko za delo ter mu dal pameti, da ve, kaj je prav in ne. Da bi le še tiste nesrečne vode ne bilo, tiste ognjene vode, tiste »prkvate bodie! In glej, kar započne, vse mu vpeva!

Dobrča mu redi živino in drobnjad; polje daje kruha, sadje mošt in »evenke«, ovce in lan obleko, in čebelica in živina in les zopet evenk; in Trzičanje radi kuhajo lešansko povrtino, še rajši pa obirajo lešanske picke; in Lešanje si sami prekuhava- vajo kosti in meso podnosno visoke Dobrče: apno in opeko za svoje in drugih potrebe; in skoro vsak ti ume po vrhu še kako rokodelstvo za pozimski čas, ko ženstvo prede in plete in izdeluje opanke in pipe. No, pa bi ne bilo srečno ljudstvo, ki rado dela in moli? Da, blagostanje in sreča je v Lešah doma.

Dne 5. avgusta pa je pokanje topičev in vihanje zastav naznanjevalo, da se vrši v Lešah izvanredna slavnost, blagoslovljenje novega gasilnega društva.

Do 10. ure je prikoralo nad 60 vrlih gasilcev v Leše. Pred gasilarno jih je vsprejelo domače gasilno društvo po običajni navadi. Prvi so bili na mestu Mošnjanje pod svojim navdušenim načelnikom gosp. Fran Kocijančičem. Na to pa smo skoro ob jednem zagledali Trzičane in Begunjčane pod vodstvom za gasilstvo vnetih poveljnikov, gg. J. Ruecha in Martinška. Krasen je bil njih dohod z godbo na čelu po vijugasti srenjski cesti. Pred gasilci še pak je došla draga nam kumica, velebenjena gdč. Marija Ruech iz Trziča s spremstvom. Gospica kumica je bila navdušeno vsprejeta.

Po sveti maši, katero je daroval č. gospod Frančišek Bleiweis iz Mošenj, je blagoslovil domači gospod župnik gasilarno in gasilno orodje.

Popoldne se je vršila šolska veselica v zahvalo vsem gostom. Učenki Dori Perné, ki je predstavljala »Sirotko« ter v žaloigri »Jana« igrala ulogo eigančka, je ob sklepu gospoda iz Trziča vzela v naročaj ter jej metala denarje v škatljico za cvetlice, katere je ravno držala v roki.

Vsem milim gostom kličemo »slava«, mlademu gasilnemu društvu pa želimo, da živi, se krepí in raste, da bo tako kos svoje nalogi: Bližnjemu na pomoč, Bogu na čast!

Slov. Bistrica, dne 12. avgusta. Slomšekova slavnost. Kam gremo 26. avgusta? Na Slomšekovo slavnost v Slovensko Bistrico.

Preljubo veselje, o kje si doma? — Povej, kje stanuješ, moj ljubček srca! . . . No za nedeljo dne 26. t. m. si ga je najela slovenjebistriška čitalnica. Tu se bo govorilo in pelo, popolna harmonizacija seljske narodne godbe med posameznimi točkami zibala srca naša v sladkih sanjah, tamburaši nas bodo navduševali k ljubezni za narod in domovino, krojač Tips bo skrbel za smeh, g. Novak pa za naše telesne potrebe, saj konjiči so že priškrebljali in pripeljali visokocenjenega kovačgorca, ki je prelepo rumen, ko čisto zlato.

Zato pa odbor za Slomšekovo slavnost Slovence vabi, če se Vam pit' ne gabi, le

pridite v goste k nam, bomo dobro volje tam, saj najlepši ta bo dan za pohorjansko stran. Sicer ne bomo samo ene zapeli, vendar bomo prav veseli.

Tam zadi za hišo pa že šotor stoji, je z venci obložen, da komaj drži, če solnce bo vroče, bo senco nam dal, če dež pa namakal, pod senco nas zbral.

Zato pa, kdor koli leze ino gre, naj pride sam in še koga seboj privede, ki bo z veselo dušo zapel:

Poslednjič veselje se le zasledim,
Na Slomšekovo slavnost pridiram za njim!
Glej, tukaj se z nami prijazno igra,
Nam kratak čas dela, pri nas je doma.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 14. avgusta.

Imenovanji. Župnija Krško je podeljena č. g. Ludoviku Škufca, župniku v Blagovici in župnija Mengeš č. g. Frančišku Kušar, ekspozitu v Begunjah pri Cerknici.

Osebnosti. G. dr. Fran Jankovič je imenovan okrajnim zdravnikom v Kozjem. — Asistent na državni rokodelski šoli v Dečanu, Oton Grebenc, je imenovan učiteljem na tukajšnji obrtni strokovni šoli. — Dež. poslancu Jos. Lennarčiču, ki je mej potjo na Angleško za mrzlico obležal v Bruslju, se je obrnilo na bolje.

God sv. Cirila in Metoda. Na prošnjo premil. škofa ljubljanskega je apostolski sedež god sv. Cirila in Metoda povišal do praznika višje vrste (dupl. maj). Vsa te naredbe se bodo vršile god imenovanih svetnikov pri nas obhajal cerkveno in za ljudstvo vedno na dan 5. julija.

Presv. škof Šterk se je pripeljal danes opoldne na obisk ljubljanskega knezoškofa. Z večernim brzovlakom se je odpeljal proti Trstu.

S potovanja. Nizza 8. avg. Iz Genove do Nizze vozi brzovlak dobrih šest ur. Vsa proga drži poleg morja in je izpeljana skozi mnogo prerovov. Okolica je obdelana z vrtovi, bolj ko se bližamo Francoskemu, lepša je. Na krasoti pa presegajo vso Riviero, letovišča v Mentoni in s. Carlo, kjer stoji na skalovju zloglasna igralnica Monte Carlo (Monaco). V Ventimigliji, meji italijansko-francoski, pregledujejo stražniki robo popotnikov; tukaj se mora uravnati tudi ura po pariškem času, ki je dobro uro za našim. V podnožju morskih planin (Alpes maritimes) na desni strani in morja na levi, se pripeljemo v Nizzo, moderno mesto s prostornimi trgi in širokimi ulicami. Na obrežju so zgradili velikansko kopališko restavracijo, ki sega na leseni zračni podlagi precej daleč v morje. Sedaj je v Nizzi bolj prazno, ker traja tu kajšnja sezona od oktobra do maja. — Marseille 8. avg. Tako velikega prometa, toliko konj in tramvajev, tako množico ljudstva še nisem videl, kakor tukaj. Ni čudo; saj je Marseille največje pomorsko trgovsko mesto na Francoskem. Kolodvor ima najvišjo lego. Odtod vodijo ulice navzdol skozi mesto v pristanišče. Prav tu so sezidali pred nekaj leti veličastno stolnico po vzoru bazilike sv. Petra v Rimu. Od daleč zre s samotnega sivkastega hriba cerkev »Madona de la garde« »Mati božja na straži«. Vročina ni posebna, ker jo hladi veter, ki pobira celo klobuke raz glavo. Kako se prilaga tak pihljaj v soperici! Zvečer se odpeljeva skozi Tarascon, Montpellier, Cette, Narbonne in Perpignan na Špansko. Pozdrav!

Evharistiški shod. V četrtek po katoliškem shodu, dne 13. sept. bo evharistiški shod slovenskih duhovnikov, častilcev presv. Reš. Telesa. Na ta način se bo najlepše izvršil katoliški shod. Vabila se razpošiljajo. Nadejamo se, da bo vdeležba številna pri tej verski manifestaciji ob sklepu stoletja.

Shod na Žalostni gori je na Veliki Šmaren 15. t. m. Duhovno opravilo je ob 6 in 10. uri. Predvečer se spoveduje in so pred nočjo tudi litanije. Enaki shodi bodo tudi 8. in 9. septembra ter 7. oktobra. Takrat je sklep. Ker je sedaj postajališče Preserje pod goro in stane vožnja iz Ljubljane tja in nazaj samo 45 kr., je zelo pripravna prilika za obisk te nekdanje tako sloveče cerkve. Dne 19. t. m. bode pa zopet shod pri sv. Ani.

Zopet tatje. Z Dobrove se nam piše: Pretečeno noč so zlikovci Šiškarju v Podsmreki, tikoma ob glavni cesti iz Ljubljane na Vrhniko ob polnem svitu lune ukradli iz hleva eno kravo. Sliši se tudi, da je Podutikom iz več hiš izginilo že razno blago. Vse to kaže, da se klati po tej okolici prav nevarna in predrzna tatinska banda. Posestniki, bodite pozorni! Županstva pa zaukažite tajno ponočno stražo na vseh krajih po vaseh; ni šment, da bi potepuhi skoraj ne prišli pravici v roke.

Iz Brežic se nam piše: Minolo nedeljo je pevsko društvo brežiške čitalnice v »Nar. domu« priredilo izborni koncert v prid tamošnjemu cerkvenemu stavbinemu društvu. Udeležba je bila velika, posebno iz bližnje in daljne okolice. Navzoč je bil tudi trd Nemec z družino iz Grada, urednik katol. lista »Grazer Volksblatt«. Ta gospod je bil prav zadovoljen v naši družbi. Hvalil je izborno slovensko petje in prijaznost Slovencev.

Krščansko socijalno strokovno društvo v Vevčah priredi občni zbor v nedeljo, dne 19. avgusta po popoldanski službi božji v društvenih prostorih v Slapih št. 49. Vspored: 1. Poročilo začasnega odbora. 2. Branje pravil. 3. Volitev stalnega odbora. 4. Razni nasveti. K obilni udeležbi vabi začasni odbor.

Redek jubilej. jutri bode 57 let, odkar je g. nadučitelj Jožef Levičnik v Železnikih neumoren organist. Bog ohrani starost slovenskega učiteljstva, delujočega še vedno s čilimi močmi za narod in v božjo čast!

Za obrtnike. C. in kr. vojno ministr. namerava po javni konkurenci pri malih obrtnikih si zagotoviti različne potrebnosti iz usnja za vojaško opravo v letu 1901. Dobaviti je vsakovrstne čevlje, jermena, tornistre, taške itd. Vsak obrtnik se more sam ali kot ud kake obrtne zadruge udeležiti dobave. Ponudbe je kolekovati s kolekom za 1 krono in najkasneje do 15. oktobra t. l. do 12. ure (opoludne) vložiti pri oni trgovski in obrtniški zbornici, kjer ponudnik biva, na Kranjskem torej v Ljubljani. Varščine in vzorcev ni treba predložiti. Natančnejši pogoji, ponudbeni vzorci in zaznamek predmetov in cen je pri trg. in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

Musica sacra. V sredo 15. avgusta pontifikalna maša v stolni cerkvi ob 10. uri: Četrto mašo v F-mol, zložil Moric Brosig, graduale Ant. Foerster, ofertorij dr. Fr. Liszt. — V mestni cerkvi sv. Jakoba velika maša ob 9. uri: Četrto mašo v F-mol in F-dur, zložil M. Brosig, graduale »Propter veritatem« Ant. Foerster, ofertorij »Assumpta est«, zl. J. Laharnar.

Sv. Višarje. V sredo 8. t. m. je prišla iz Bovca kakih 300 romarjev broječa procesija pod vodstvom ondotnega g. kapelana Val. Zega. Imeli smo priliko občudovati zares krasno slov. petje, s katerim so se odlikovali pobožni Bovčani. Tudi iz Ljubljane je prišlo isto popoldne kakih trideset večinoma gospej in gospodičen opraviti svojo pobožnost. Vreme je bilo ugodno, razgled čist, a zjutraj precej hladno. V četrtek je tu maševalo ed najst duhovnikov. Ta dan je prišla gori tudi procesija Eibiswaldovcev broječa kakih 70 romarjev. Ti romarji so slovenskega pokolenja, a so ponemčeni. Slovenski značaj se jim kaže na obrazu. Ta procesija se odlikuje od drugih po tem, da prinese vsako leto kak dragocen dar Materi Božji. Letos so prinesli lep zelen mašni plašč v vrednosti kakih 70 gld. — V petek popoldne se je pripravljalo za dež. Zvečer pa je začelo deževati. Med tem pa je grmel, se bliskalo in treskalo celo noč. Zjutraj o pol sedmih pa je začelo snežiti kakor v najhujšji zimi. Sedaj, ko se je zjasnilo nekoliko, vidimo da je Lovec (2079 m.) ves v snegu in tudi višarski hrib je v beli obleki. Nebo se je izpraznilo: smemo torej za Vel. Šmaren pričakovati najlepšega vremena. Padli sneg pa bodo solnčni žarki hitro prognali z Višarij.

Deželni zbor istrski je v petek sklenil, da se mora za par Čičev v Šušnjevi odpreti romunska šola. Na tej šoli bode sicer tudi nemščina obvezni učni predmet, a vendar kaže ta slučaj, da par Romunov

v očeh umetne večine istrskega dež. zbora več velja, nego na tisoče istrskih Slovanov. Gambini je predlagal, da se ima ta šola odpreti na deželne stroške, ako bi je ne hotela ustanoviti država, in predlog njegov je bil sprejet. Dr. Tomasi je bil zelo hud, da je okrajni glavar v Poreču prepovedal rabo imen »Pioppino« in »Castellaro« za »Topolovac« in »Gradinje«, češ, da župni uradi in slovanski župani smejo slavizirati italijanska imena. Pri čitanju zakonskega načrta o ureditvi pravnih razmer učiteljstva ljudskih šol je izjavil vladni zastopnik Fabiani, da zakon v predlagani obliki ne bo dobil najvišjega potrdila in naj bi se sedaj razpravljalo le o ureditvi plač. Sprejel se je predlagani načrt in se določilo, da ima pravico predlaganja učiteljev dež. odbor, ako bi pa dež. odbor tega ne hotel storiti v štirih tednih, pripade pravica predlaganja dež. šolskemu svetu. Vlada je morala slišati tudi interpelacijo, zakaj je bila v Malem Lošinu prepovedana črna maša po kralju Umbertu — V soboto je dr. Depangher stavil resolucijo, s katero se protestuje proti rabi dvojezičnih tiskovin na istrskih davčnih uradih ter nalaga dež. odboru, naj stori potrebno, da se ne bode več na ta način »žalil« italijanski značaj dežele!

Desetletnica „Slovenskega pevskega društva“ v Trstu se je slovesno vršila preteklo nedeljo. Pri koncertu na vrtu slovenske šole pri sv. Jakobu je bilo navzočih nad 2000 oseb. Slavilo se je ob jednem tudi neumorno delo društvenega pevovodje g. Srečko Bartla.

Pobiranje užitnine v deželni upravi hočejo vpeljati na Goriškem. Mej slovenskima strankama se je vnel radi tega hud boj. Dr. Tuma je sedaj na strani zasebnega najemnika, dočim še ni dolgo, ko je sam glasoval za pobiranje užitnine v dežel. upravi, kar bi pomnožilo dohodke deželi.

Razžaljeni občinski svet. Občinski svet v Kopru je sklenil v spomin na kralja Umberta darovati 2000 K ubožni hiši. Sklep je razveljavil zastopnik vlade in s tem silno razžalil koperske občinske očete, katere je smrt laškega kralja pripravila do darežljivosti. Občinski svet je sklenil, da vloži rekurz.

Mačke v žalosti. Iz Kopra se poroča raznim listom, da so lahonske babure v času »žalovanja« po laškem kralju ovile celovratne mačk s črnimi rebci. Kakor znano, je mačka sveta žival Italijanov in jako priljubljena njihovim zobem, zato ni čudno, da so z njimi morale žalovati tudi mačke. Ali se to spodobi ob tako resni priliki?

Pastor iz »reicha« mej nemškimi Celjani. Avstrijska vlada ni dolgo vzdržala propovedi, da protestantski pastori iz Nemčije ne smejo agitirati po Avstriji. V Celju je 11. t. m. govoril pastor Beckmann iz Torgana na Saškem o nemški narodnosti o protestantizmu ter o »razvoju« protestanskega gibanja na severnem Českem. Veliki nemški protestant v Celju Rischlag je dal saškemu pastору zagotovilo, da se protestantizem širi tudi med celjskimi Nemci.

Maturanti celovške gimnazije iz l. 1870 so imeli te dni v Celovcu sestanek. Mej udeleženci sta bila tudi župnika Andrej Einspieler, Simon Greiner in profesor Henrik Gartenauer.

Pred novomeškimi porotniki bodo v prihodnjem zasedanju prišli na vrsto naslednji slučaj: 27. t. m. Anton Oberc zaradi posilstva, 28. in 29. Henrik Marchisetti zaradi goljufije, 30. t. m. Mat. Persina, Ana Šutar, I. Marjetič, Janez Žibert in Katarina Persina zaradi goljufije.

Ciganska nadloga. V krški okolici sta se minole dni zopet klatila dva cigana, ki sta imela seboj osla in dva konja. Zatiški orožniki so s pomočjo domačinov zasledovali cigana in jima uzeli oba konja in osla, ki so gotovo ukradeni. Živina je sedaj pri Janezu Strniši v Vel. Lesah pri Krki, cigana pa sta ušla.

Ljubljanske novice. Spreten žepni tat je čevljarski vajenec Franc Mauser. Nesel je par novid čevljev v kazino, kjer je videl, da je dal kavarnar markerju dva desetaka, da bi jih šel menjat. Marker je v naglici vtaknil desetaka v žep telovnika in menda se mu je jeden desetak nekoliko videl iz žepa. Franc Mauser se je približal markerju ter ga hinavsko vpraševal, če se mu čevlji dopadejo. Skoro so Mauserjevi

dolgi prsti zašli v bližino desetaka in ga potegnili nase. Ko je marker hotel desetaka menjati, pogrešil je desetak in mislil najprej, da je desetak izgubil. Nakrat mu je šinila v glavo misel, da mu ga je morda ukradl Mauser, ki se je stiskal k njemu. Res je Mauser isti večer popival po gostilnah in neusmiljeno zapravljajl denar. Policija je zvedela, da je tudi mojstru Mraku na čuden način zginil desetak. Mauserja so včeraj že pozdravili na Žabjaku. Mauser prizna, da je markerju vkradl desetak, taji pa, da bi okradl svojega ljubljene mojstra. — P o v o z i l je neznan biciklist 65letno Jero Prosenc. — Našel je Gregor Leskovan z zlatom okovano cev za smodke, vredno 10 K. Marija Schnell zgubila je v šolskem drevoredu petak. — T a t, za katerega ime policija še ne ve, ukradel je na Trnovskem pristanu čolnarju Franc Čelesniku iz čolna suknjo vredno 12 K. — P e š p o l k š t e v. 17 je danes prišel v Ljubljano, ter je skozi mesto igral P a r m o v o koračnico »Mladi vojaki.« Došla sta tudi celovška domobranska bataljona.

V restavraciji „Katoliškega Doma“ so odslej na razpolago naslednji časopisi: »Slovenec«, »Slov. List«, »Edinost«, »Gorica«, »Primorski List«, »Obzor«, »Hrvatska Domovina«, »Oesterreichische Volkspresse«, »Mir«, »Slovenski Gospodar«, »Novi List«, »Südsteierische Post«. Gg. gostom se postreže z izbornim pivom in petimi vrstami vina. Izboren obed in večerja sta pripravljena vsak dan. Želeti je, da bi gospodje z dežele pri obisku Ljubljane ozirali se na novourejeno restavracijo »Katoliškega Doma«.

V deželni bolnici v Ljubljani sprejme se doktor medicine kot volonter z adjutom 600 kron. Oni, ki reflektujejo na to mesto, vložijo naj svoje s krstnim listom, diplomo in dokazili o znanju slovenskega in nemškega jezika opremljene prošnje do 1. sep. t. l. pri vodstvu deželnih dobrodelnih zavodov v Ljubljani.

Velika tatvina. Vinotrcu g. Lenčetu na Laverici je nekdo ukradl 3000 gld. Orožnik je tatu zasledoval do Grosupljega. Tatu so imeli že v rokah, a se je izmuznil. Za tatom so šli ljubljanski polic. stražniki na bicikljih. Tat ima zelen klobuk s »šneidom«, zelen jopič in rujavkaste hlače.

Ali ima prav? Tržaški »Brivec«, ki sicer redkokrat pogodi kako zdravo šalo, je to pot prišel na dan z jako dobrim predlogom. »Brivec« pravi, naj »Slov. Narod« od novega leta naprej izhaja z naslednjim naslovom: »Slov. Narod — Kavijar«.

Premeteni delavci. V Trstu se je zgodil nečuten napad na rodoljubje italijansko. Pred dnevi je po ulici Madonino hodilo 8 italijanskih delavcev, podanikov iz kraljestva — s kosom polente v roki in kljace: »Živela Avstrija, ki nam daje — kruha!« Židje okolu »Piccola« so pri tej vesti dobili daljše nosove.

Slika škofa Dobrile je izvršil akademski slikar Josip Dekleva v Celju. Slika je narejena v naravni velikosti. V rokah drži škof knjigo »Otče, budi volja tvoja«, ki se je toli omilila isterskemu ljudstvu. Slika visi v pazinski čitalnici. Kdor želi sliko nepozabnega škofa Dobrile, naj jo naroči pri g. Deklevi, ki stanuje v Celju, Špitalska ulica šte. 5.

Pojasnilo. Kakor smo že pred tedni poročali, je vlada za Haložane na priporočilo g. posl. Žičkarja dovolila 60.000 kron podpore, a ne 6000, kakor je bilo po pomoti v dopisu od Sv. Trojice v Slov. Goricah.

Aretovana prodajalka zdravil Okrajno sodišče v Litiji je dobilo v svoje zapore redke ženske zdravniški talent. Orožniki so pripeljali v Litijo 60letno Marijo Podušek po domače Kalčič, ki že več let napravlja razna »zdravila« in jih prodaja lahkovernim kmetskim ljudem. Pri Kalčičevi so našli cel koš takih zdravil, vsakovrstnih mazil in čarovnih pisem. Podušek, ki je s svojimi »zdravili« zaslužila velike svote, je doma iz Orehovcev, okraj Radgona na Štajerskem.

Mestna posredovalnica za delo in službe. Od 4. do 10. avgusta je dela iskalo 8 moških delavcev in 44 ženskih delavk. Delo je bilo ponudeno 15 moškim delavcem in 47 ženskim delavkam; 89 delavcem je bilo 63 odprtih mest nakazanih in v 39 slu-

čajih se je delo vsprejelo in sicer 6 moških in 33 ženskih delavk. Od 4. jan. do 10. avg. je došlo 2031 prošelj za delo in 1849 deloponudeb; 3173 delavcem je bilo 2037 odprtih mest nakazanih in v 1207 slučajih se je delo vsprejelo. Delo ali službe dobe takoj 1 mizarski pomočnik, 2 trgovska hlapca, 19 konjskih hlapcev, 3 natakariče, 1 fina sobarica, 5 gostilniških kuharic, 2 kuharici k orožnikom, 3 navadne kuharice, 9 deklic za vsako delo, 5 deklic k otrokom, 6 kuhinjskih deklic, 7 deklet za kmetska dela, 1 pomožna dekla. Vajenci za trgovine in obrte.

Zopet nesreče mej ameriški Slovenci. Iz Hibbinga v Minu se poroča: Tri milje od tukaj je vsled razstrelbe našlo smrt devet rudarjev. Med njimi so bili tudi trije Slovenci. Dveh trupel ni bilo mogoče spoznati, ker sta bili preveč razmesarjeni. Tretji med ponesrečenimi je 25 letni Frank Ploš. — V Jolietu se je telesno hudo poškodoval Jakob Kukar, ko je vozil z bicikljem po klancu navzdol. — Umril je v Pittsburgu 24letni Janez Lovrin iz Drenovca na Dolenjskem. V La Salle pa je umrl 40letni Jožef Kumel, doma iz Zaloga, okraj Novo mesto na Dolenjskem.

Koliko je veljal umor laškega kralja. Pariška policija je doslej o tem izsledila naslednje podatke: V pretekli zimi se je mudil zloglasni vodja anarhistov Malatesta na Irskem, v Londonu, Bruslju in v Parizu ter je naredil mnogo poskusov, da bi prišel do velikih svot. Od tedaj so anarhisti klubi v Novem Jorku in Čikagi. Od kod denar? Anarhisti sami ga niso dali, ker sami nimajo denarja. Bresciji se je za umor laškega kralja dalo najmanj 6000 funtov, ker se je s svojima tovarišema na parniku v Evropo pripeljal v drugem razredu in dobro živel. Skoro toliko denarja so imeli gotovo anarhisti pripravljenega za Brescijo in njegova dva tovariša, ko bi se jima posrečilo uiti. Ob enem je pa pariška policija zasledila atentat na ruskega carja, ko bi obiskal pariško razstavo, torej imajo sedaj anarhisti na razpolago veliko denarja. Pariška policija išče vir anarhiških denarnih dohodkov. Najti ga pač ni težko.

Umor hčere braziljskega ministra. Pred tremi leti se je oženil poslanec Ireneo Machado, mlad, ugleden parlamentarec, z 18letno hčerko braziljskega zunanjega ministra Carvalho. Kmalu po poroki pa je poslanec začel razmerje z neko drugo žensko. Eleonora Carvalho je izjavila na to, da se vrne k očetu. Ker pa je med tem oče odložil ministerstvo in odpotoval v Evropo, je sklenila, da se loči še le, ko se oče povrne. Machado je vprašal pred prihodom Carvalho svojo ženo, ali se misli res ločiti. Eleonora je dejala, da ne ostane več pri njem. Na to je pograbil poslanec revolver ter svojo ženo ustrelil. Teta žene je prihitela na pomoč, a poslanec je ustrelil tudi njo. Mej tem je vstopila 17letna sestrčina Giosuina Carvalho v sobo in planila na morilca, hoteča mu iztrgati revolver. Začela sta se ruvati ter se zvalila oba skupaj po stopnjicah navzdol, kjer sta se borila še dalje, dokler ni prišla policija in zaprla morilca.

Zarota proti pisateljem se pripravlja v Ameriki. Knjigarji in založniki so imeli 25. julija v Newjorku shod, na katerem se sklenili nove vrste trust. Namen spojitve je, znižati honorar pisateljem.

Jeden vojak vzel trdnjavo. V luki Taku so se avstrijski vojaki bojevali skupno z ruskimi proti Kitajcem. Dve trdnjavi so vzeli skupno, tretjo trdnjavo je pa vzel — jeden sam avstrijski vojak. Ta vojak sicer ni bil izvežban topničar, toda v svojem vojnem navdušenju se je sprivil na nek top in ga sprožil. V hipu švigne iz trdnjave ogenj, ob enem se razprši vsa trdnjava. Kamenje, prst, Kitajci vse to je frčalo 200 metrov visoko v zrak. Avstrijski vojak je ustrelil v zalogo smodnika v trdnjavi in to je povzročilo katastrofo.

Društva.

(Planinci! Kam v nedeljo dne 19. t. m.?) Na Menino-planino, kamor priredite skupni izlet kamniška in savinjska podružnica slovenskega planinskega društva. Odhod iz Kamnika ob 7. uri zjutraj po prvem cerkvenem opraviilu. V Menini bode ta dan sestanek kranjskih in štajerskih planincev, skupno se bomo divili krasoti raz-

gleda in se veselili ob petju pevcev kamniške »Lire«, gornjegrajskega pevskega društva in najbrže prihiteli tudi »Vraska Vila« v našo družbo. Na veselo svidenje v gornjegrajski koči! Jedila naj vsak vzame seboj, pijača se bode prodajala v koči po primerno nizki ceni. Odhod iz Ljubljane v soboto 18. t. mes. zvečer ob 6. uri 50 minut s kamniškim vlakom. V Kamniku prenočišče. Odhod iz Menine ob 3. uri popoldne. Povratek v Ljubljano ob 9. uri 55 min. Udeležbo je ustmeno ali pismeno naznaniti osrednjemu odboru slovenskega planinskega društva v Ljubljani, in sicer najkasneje do četrta 16. t. m. zvečer, da bo odboru mogoče pijačo, vozove in prenočišča v Kamniku preskrbeti. Za ljubljanske izletnike sta reditelja Hauptman in Verovšek.

(Cerkljansko gasilno društvo) naznanja, da bode v nedeljo 19. t. m. popoldne po službi božji blagoslovljen novi »Gasilni dom«. Vspored z godbo, petjem in srečolovom se bode vršil po blagoslovljenju na dvorišču gosp. Iv. Hribarja. Vstopnina 20 h., člani gasilnih društev so vstopnine prosti. K obilni udeležbi vabi najljubnejše odbor.

(»Prostovoljno gasilno društvo« v Idriji) priredi v nedeljo, dne 26. avgusta veselico povodom svojega 10letnega obstanka. Vspored: 1. Ob 5. uri zjutraj: Budnica. 2. Ob 1/9. uri: Sv. maša z godbo. 3. Od 10.—12. ure: Ogled rudnika in žgalnice. 4. Ob 12. uri: Skupno kosilo v pivarni, pri katerem svira oddelek rudniške godbe. 5. Ob 2. uri pop. Vaje na glavnem trgu s hidrantom. 6. Ob 1/4. uri: Skupni odhod z godbo na vrt g. Grudna, kjer se vrši veselica, pri kateri bodo pevci slav. del. bralnega društva iz prijaznosti sodelovali. Ustopnina k veselici za osebo 20 vin. K obilni vdeležbi uljudno vabi odbor. Ob neugodnem vremenu vrši se veselica ob 8. uri zvečer v pivarni pri »Crnem orlu«.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 14. avg. Ministerski predsednik Körber se je včeraj podal za nekaj dni v Išel. Danes je imel pogovor s cesarjem.

Dunaj, 14. avgusta. »Wien. Abendpost« poroča, da povodom cesarjeve 70letnice vojaška poslopja ne bodo okrašena.

Koper, 14. avgusta. Zasedanje deželnega zbora je bilo včeraj zaključeno.

Ostrogon, 14. avgusta. (C. B.) Povodom jutrišnjega 900letnega jubileja krščanstva na Ogerskem je mesto izredno okrašeno. Došlo je v mesto že več odličnih oseb.

Berolin, 14. avg. Pri pogrebu Liebknechta so še govorili dr. Adler, poslanca Daszynski in Nemec.

Beligrad, 14. avgusta. Uradno se poroča: Polk št. 8, ki nosi sedaj ime kraljice Dragine, poprej ni imel pokrovitelja. Ravno taka je s šolo v Belemgradu. Kraljica Natalija je lastnica 11. polka.

Rim, 14. avg. Kralj Viktor Emanuel je podaril v spomin Umberta stotisoč lir revežem v Rimu in 50.000 onim v Turinu.

Neapelj, 14. avg. Policija je aretovala dva srbska anarhista Petroviča in Cirokoviča, ki sta prišla v Neapelj z Dunaja z namenom umoriti črnogorskega kneza, katerega so včeraj tu pričakovali.

Rim, 14. avgusta. O nesreči pri Castel Giubileo na progi Rim-Florence se še poroča: Število ubitih znaša 15, ono ranjenih še ni končno dognano. 28 ranjencev so prepeljali v bolnico. Ob 3. uri 20 min. po noči sta došla na kraj nesreče kralj in kraljica. Poslednja se je ob 4. uri s svojo sestro rusko veliko kneginjo vrnila v Kvirinal, kralj z velikim knezom Petrom je ostal na mestu do 6. ure ter nadzoroval rešilna dela. Razbita sta dva voza. V vlakcu je bil tudi turški specijalni poslanik Nassir-paša, ki pa ni ranjen.

Milan, 14. avgusta. Za zagovornika Brescijevega je določen predsednik advokatske zbornice Martelli. Ko bi ta vsled bolehnosti ne mogel prevzeti zagovornišтва, zagovarjal bode Brescija odvetnik Gallina.

Specia, 14. avgusta. Policija je aretovala nekega Brescijevega tovariša, ki je hodil okolu preoblečen v meniško haljo.

Bruselj, 14. avg. V kratkem se vrši v Parizu anarhiški kongres. 30

ameriških anarhistov je došlo v Antwerpen.

Pariz, 14. avgusta. Blizu predgorja St. Vincent sta trčili ladiji „Brennus“ in „La Framé“. Poslednja je razbita. Rešilo se je samo 14 mož.

Magdeburg, 14. avgusta. „Magd. Zeitung“ poroča, da je bila vest v zaporu v Pretoriji izmišljena za namenom, da bi opravičili nove drakonske naredbe proti domačinom v Transvalu.

London, 14. avg. Reut. urad poroča iz Ermelo 11. t. m.: General Buller je došel v Ermelo. Buri so se umaknili. — „Times“ poroča iz Zeerusta 7. t. m.: General Carrington se je izgubo 15 ubitih in ujetih in 6 ranjenimi umaknil v smeri Mafekinga, ker ni mogel osvoboditi Elandsrivera.

Vojška na Kitajskem.

Dunaj, 14. avgusta. (C. B.) Iz Shanghaja poročajo: V tukajšnjem skladišču za smodnik se je pripetila eksplozija. Škoda še dosedaj ni znana.

London, 14. avg. „Sonnday special“ je zvedel, da je predlog o imenovanju grofa Walderseeja prišel od ruskega carja, ki ga je sporočil nemškemu cesarju.

Berolin, 14. avg. Doslej so Kitajci v apostolskem vikariatu v Pečeliju pomorili 3000 kristijanov in 50 misijonarjev.

Petrograd, 14. avgusta. (C. B.) „Regierungsbote“ objavlja šifrirano brzojavko ruskega poslanika v Pekinu, ki pravi, da je kitajska vlada pozvala zunanje zastopnike, naj naznanijo pogoje in dan odhoda v Tientsin. Poslaniki so odgovorili, da so zahtevali od svojih vlad navodil in da brez teh ne ostavijo dosedanjega mesta. Pot v Tientsin je v sedanjem letnem času radi pomanjkanja komunikacij zelo nevarna.

Zaročenca.

(I promessi sposi.)

Milanska povest iz sedemnajstega veka. — Laški spisal Alessandro Manzoni. prevel I. B.—č.

(Dalje.)

Grad neznančev je bil oddaljen od gradu dona Rodrigo samo sedem milj. Ko je don Rodrigo postal nasilnik, uvidel je, da takó blizu takó imenitne osebe ne more poljubno počenjati, kar hoče. Prišel bi z njim navskriž, če bi se ne hotel z njim zavezati. Don Rodrigo se mu seveda kot drugi ponudi za prijatelja. Izkazal mu je več uslug; vir nam ne pové več. Radi tega mu je neznanec vedno obljuboval, da mu bo vse povrnil, kadar hoče. Seveda je skrbno skrival to prijateljstvo, vsaj izdati ni hotel, kako ozko in pristržno da je. Don Rodrigo je bil nasilnik, a ne samopašen nasilnik. To roko-delstvo je bilo za-nj sredstvo, ne cilj. Rad bi se prosto gibal v mestu; rad bi lagodno živel, sprehajal se in užival časti; zato se je moral ozirati na svoje sorodnike, ohraniti si je moral prijateljstvo visokih glav, imel je vedno jedno roko v tehtnici pravice, da bi jo po potrebi nagnil na svojo stran, da bi jo oviral ali pa z njo udaril po glavi onega, ki bi menil, da mu na ta način lažje pride do živega nego s svojo močjo. Prijateljstvo, prav za prav zveza s takim človekom, očitnim sovražnikom javne oblasti, bi mu bila na poti, posebno bi ne bila všeč gospodu stricu. Zato je vedno trdil, da se sicer to prijateljstvo ne dá tajiti, da pa je to razmerje potrebno, ker je sovraštvo s takim človekom preveč opasno. In tako se je opravičeval, češ da je to potrebno. Kdor namreč mora biti previden, pa neče biti ali ne zna biti, zadovolji se polagoma s tem, da drugi skrbi zanj in opravlja njegove posle. Če pa ni očitno zadovoljen, zatisne vsaj jedno oko.

Nekega jutra odjezdi don Rodrigo, kakor bi šel na lov; spremljajo ga peš bravi. Griso gre tik njega, štirje pa za njim. Napoti se proti gradu neznančevemu.

Dvajseto poglavje.

Grad neznanca je stal nad ozko in temno dolino, na vrhu griča, ki štrli iz robatega gorskega slemena in ki je obdan od kupa kamenja in skalovja ter nešteti jam in prepadov od vseh strani. Le iz doline se

more priti gori po strmim, a ravnem in nepretrganem pobočju, ki je zgoraj pokrito s travniki, spodaj pa s polji; semtertje so raztresene tudi koče. V podnožju je kamenata struga, kjer teče potoček ali pa dere hudo-urnik, kar se ravna po letnem času. Mejil je obe državi. Nasproti ležeči gorski vrhovi, ki so na drugi strani mejili dolino, bili so tudi v vznožju nekoliko obdelani; drugod pa je ležal grušč in drobiž na strmih in golih višavah brez potov. Samo tu in tam se vidijo v razpokah ali na skalah ruševine...

Z gradu je pregledal divji neznanec celo okolico kakor orel iz svojega okrvavljenega gnezda. Pod sabo vidi kaknega potnika, nad sabo v višavi pa nobenega živega bitja. Če se ozre okrog, lahko pregleda vso okolico, pobočja, dolino, v njej pa poti. Steza, ki se vije kakor kača proti groznemu bivališču, se razteza pred njim kakor vijolič se trak. Z oken, iz prestrelov se je moglo natanko šteti korake prihajajočega tujca in stokrat pomeriti na-nj. Četudi bi šlo celo krdelo proti gradu, vendar bi posadka marsikoga prevrnila na pot ali prekucnila v brezno, predno bi kdo prišel na vrh. Kdor ni bil posebno po godu gospodarju tega gradu, ni se drznil stopiti na to stezo ali v to dolino, celo mimo iti se ni upal. Če bi se tu prikazal birič, ravnali bi z njim kakor z vojunom, katerega vjamejo v sovražnem taboru. Pripovedovale so se žalostne bajke o onih, ki so to poskusili. A to so bile starodavne pravljice. Nikdo mlajšega zaroda se ni spominjal, da bi kacega biriča videl tu, bodisi živega, bodisi mrtvega.

Tako naš vir opisuje grad. O imenu ne črha. Da bi ga nam ne izdal, ne govori ničesar o Rodrigovem potovanju in ga postavi naravnost sredi doline, pod hrib, kjer se steza začne viti v hrib. Tam je stala krčma, katero bi lahko tudi imenovali stražnico. Nad durmi je visela mesto kazala tabla, na kateri je bilo na obeh straneh naslikano žarko solnce. A ljudstvo, ki časi ponavlja ime, katero drugod sliši, ali je pa po svoje prikoji, imenovalo je ono krčmo „huda noč“.

Ko se sliši peketanje konjskih kopit, prikaže se na pragu z mečem in pištolo oborožen mladič, pogleda na cesto, potem pa gre nazaj in sporoči trem oboroženim ljudem, ki so igrali z umazanimi in kot opeka privitimi kartami. Glavar mej njimi se vzdigne, pogleda proti vratom, ko pa spozna prijatelja svojega gospoda, pozdravi ga spoštljivo.

(Dalje prih.)

Zahvala.

723 1—1

Povodom XV. velike skupščine družbe sv. Cirila in Metoda v Radovljici, dne 1. avgusta t. l. javlja podpisano vodstvo svoja hvaležna čutila tem potom vsem, ki so pripomogli na ta ali na drug način do tako sijajnega uspeha. Imenoma pa se zahvaljuje slav. sl. v. del. pevskemu društvu „Slavec“ iz Ljubljane, ki je s krasnim petjem v predvečer 31. julija v Ljubljani zabavalo skupščinarje pri „Zvezdi“; čč. stanovnikom ob železnični progi na živahnem pozdravljanju memo vozečih se skupščinarjev; čč. ženski in moški podružnici v Radovljici na vsem njenem tako obilnem in prijaznem trudu; g. dr. Janko Vilfanu, gosp. mestnemu županu Aleksiju Robleku za njena navdušena vsprejemna nagovora; preč. g. dekanu Iv. Novaku za vzvišeno božjo službo v lepi dekanijski cerkvi; sl. občinskemu odboru, slav gasil. društvu, sl. braln. društvu, sl. mestni godbi. čč. damam in meščanom radovljiškim na prijaznem sprejemu na kolodvoru in v veličastno okrašenem mestu; č. učitelstvu na prekrasnem petju v cerkvi in pri obedu; vsem govornikom za navdušene napitnice; čč. damam naših ženskih podružnic; gospej radovljiški prvomestnici Gabrieli dr. Vilfanovi, odbornicam gospej Tereziji Fürsagerjevi, gdč. Mihaeli Razingarjevi, gospej Leopoldini Kalanovi, Josipini Grčarjevi in Iv. Rekarjevi, ljubljanskima prvomestnicama gospej Franji dr. Tavčarjevi in gospej Ivani Zupančičevi, ljubljanski podpredsednici gospej Mariji dr. Kušarjevi, ljubljanski blagajničarici gdč. Jelici Lozarjevi in ljubljanski odbornici gdč. Heleni Bavdekovi za skupila pri zaponkah, razglednicah, robcih in drugih stvarih v materialni prid družbe; vsem dopisilateljem laskavih nam telegramov; vsem čč. zborovalkam in zborovalcem; vsem čč. delegatom naših posameznih podružnic; sploh vsem udeležnikom, ki so vsak po svoje sodelovali ob zares slovesnem in prijetnem našem bivanju med čč. meščani narodne in prijazne Radovljice.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Foulard-svileno blago gl. 8.40

in višje — 14 metrov! — poštne in carine prosto! Vzorec z obratno pošto: ravno tako črne, bele in barvene „Hennebergove svile“ od 45 kr. do gl. 14 65 meter. 2 12 12—9

G. Henneberg, tovarne za svilo,
(c. in kr. dvorni založnik) v Carihu.

Umrli so:

10. avgusta. Marjeta Jarc, posestnika žena, 59 let, Črna vas 89, vsled raka.

11. avgusta. Ludovik Ježek, čevljarja sin, 7 dni. Poljanska cesta št. 60, črvesni katar. — Bernarda Očepnik, paznika hči, 3 mesece, Tržaška cesta 56, črvesni katar.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 736.0 mm.

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrarji	Nebo	Padavina v mm.
13. 9. zvečer	740.4	16.8	sl. jvzh.	jasno	
14. 7. zjutri	731.4	14.2	sl. svzh.	jasno	6.0
12. popol.	730.5	22.2	sr. svzh.	sk. oblač.	

Srednja večerajšnja temperatura 16.6 normale: 19.0.

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po nizki ceni.

Slovenci!

zahtevajte

barvene

razglednice

domačega izdelka: **Rožnik,**

Šmarna gora, Fužine, Medvode,

Žamnik, Narodna noža itd., dalje za

božično, novoletno in velikonočno

dábo, koje je založila tvrdka

Ž. Turk, v Ljubljani, na Dunajski cesti.

Vsprejema naročila na vsakovrstne razglednice ter je izvršuje po najnižji ceni.

Stajerska ROGASKA
Templjevo Styria-vrelec
KISLA VODA SVETOŠLAVNA.
krepčevalna pijača. Neprekošana zdravilna voda.

Št. 26.435.

Glavna zaloga za Kranjsko:

Mihael Kastner

v Ljubljani. 259 52-31

721 2—1

Ustanova.

Podpisani mestni magistrat naznanja, da je za dobo treh let, to je za leta 1901, 1902 in 1903 podeliti **Katarine Warnusove ustanovo za vzgojo deklic** v letnem znesku **252 kron** dvema deklicama, ki ste ustanovnici v sorodu ali pa, ko bi takih ne bilo, dvema hčerama ljubljanskih meščanov.

Prejme, opremljene s potrebnimi dokazili, vložiti je pri magistratnem vložnem zapisniku do dne **15. septembra letos.**

Mestni magistrat v Ljubljani,

dne 10. avgusta 1900.

Na prodaj ali v najem se dá:

1. **Hiša št. 58 na Igu** z novo pekovsko pečo in prodajalno, povsem urejena za izvrševanje pekovskega obrta; z lepim hlevom in svinjakom, skednjem in dr.

2. **Hiša št. 125 na Igu**, stoječa na trgu blizu župne cerkve, posebno prikladna za izvrševanje krémarske obrti. s 3 lepimi, prostornimi sobami.

Obe hiši sta v najboljšem stavbenem stanju. Na prodaj je dalje **več oraloj njiv, travnikov in gozda**, ležečih v iški občini, ki se k zgorajnjim hišama morejo prikupiti.

Kupnina se more plačati v manjših obrokih. Kupci, ki si želé ogledati hiši, naj se oglašé pri g. **Al. Minatti-ju**, trgovcu na Igu, kateri hrani v to svrhu hišne ključe.

Natančna pojasnila o pogojih daje **pisarna dr. Mat. Hudnika**, odvetnika v Ljubljani.

719 3—1

Zobozdravnik

univ. med. dr. A. Praunseis

ordinuje od dne 8. avgusta t. l. za vsa zobozdravniška opravila vsaki dan od 9. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure

popoldne

na Marijinem trgu št. 2 v Ljubljani.

Za uboge brezplačna ordinacija vsaki dan od 8. do

9. ure dopoldne.

691 5—5

Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov v Ljubljani je pričela svoje delovanje.

Pisarna zavarovalnice
se nahaja
na Dunajski cesti
v Medjatovi hiši
v prilehlj. 724 3-1

VABILO
na
OBČNI ZBOR
„Vzajemno-podpornega društva,
registrovane zadruga v Ljubljani“,
ki bo
v petek dne 31. avgusta 1900
ob 5. uri popoldne
v društveni pisarni, Kongresni trg št. 17.

Dnevni red:

1. Nagovor načelnika.
2. Poročilo o računskem zaključku za I. odsek.
3. Sprememba pravil.
4. Slučajnosti.

Za slučaj, da bi bil ta občni zbor nesklepen, vsi se drugi občni zbor dne 17. septembra t. l. ob 5. uri popoldne v društveni pisarni, Kongresni trg št. 17 z istim dnevnim redom, ter je sklepčen ne glede na število zastopanih deležev.

V Ljubljani, dne 14. avgusta 1900.

Ravnateljstvo.

F. M. SCHMITT
Ljubljana, Pred škofijo št. 2

prilagača visokočastiti duhovščini svojo veliko zalogo

podobice za kolekturo

kakor tudi drugih devocijskih po najnižjih cenah. 709 3-2

Plinati ošeki za snajenje parketnih tal dobé se pri tvrdki **BRATA EBERL** v Ljubljani, Franciskanske ulice. Vnanja naročila proti povzetju. 228 24 11-3

Za splošno razsvetljavo dne 17. avg. t. l. povodom

cesarjeve sedemdesetletnice
priporočam

napolnjene razsvetilne čašice

Franc Kollmann

720 3-2 v Ljubljani, Mestni trg.

Umetni mlin

(zmelje vagon žita na teden) in 682 6-6

žaga za deske

s stranskimi poslopji. event. tudi do 20 oral zemlje, je na prodaj za zmerno ceno. Vodna moč (v Savinski dolini) je stalna. Pojasnila daje iz prijaznosti gospod **Ivan Strašek** v Celju, Veliki trg št. 4.

Malinčev sirup

lekarnarja Piccoli-ja
v Ljubljani

se prireja kar najskrbneje iz dišečih gorskih malinovit jagod v srebrnem kotlu s pomočjo para in je torej najbolj čist izdelek nepresežne kakovosti ter naj se ne zamejnava z malinovitim sokom, ki je v prodaji in je navadno umetno prirejen, imajoč v sebi zdravju škodljive snovi in baker.

Steklenica z 1 kilo vsebine, pasterizovana, velja K 1-30. Razpošilja se tudi v pletenih steklenicah po 10, 20 in 40 klgr. ter se 1 kilo zaračuna s K 1-10, 100 kilogr. = 100 kron.

Pletena steklenica s 3 kilogr. vsebine pošlje se franco po vsi avstro-ogerski monarhiji proti povzetju s K 5-30. 589 7

Trgovskega pomočnika

izurjenega v prodaji mešanega blaga, sprejme z ugodnimi pogoji 707 3-3

„Kmetijsko društvo v Marnbergu“.

Pekarija

na deželi blizu Celja. 681 6-6

z jako dobrim prometom se prodá prav v ceno z zemljiščem vred ali brez zemljišča.

Pojasnila daje iz prijaznosti gospod **Ivan Strašek** v Celju, Veliki trg št. 4.

Nikaka skrivnost ni več

napraviti si vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfineje likerje po francoskem sistemu s pomočjo ekstraktov, ki stanejo za napravo po 5 litrov likerjev: tropinovec, absinc, vermut, ruski pelinovec, češki liker kimel po 80 kr.; slivovec, rum, češnjec, alai, alpski liker po 85 kr. in konjak, benediktinec, chartreuse, plinski liker po 95 kr. Razpošiljam proti predplačilu v znakah ali poštini nakaznici, po poštne povzetju 10 kr. več. Vsaki pošiljati pridenem navodilo, kako se napravi liker. Preprodajalcem, če naročijo več blaga, mnogo ceneje.

Anton Rukavina,
Trst,

612 50-16 Via Belvedere št. 23.

Št. 206 Pr.

Razpis služeb.

718 3-2

Pri mestnem magistratu ljubljanskem je stalno popolniti službo

mestne blagajne kontrolorja

s prejemki IV. činovnega razreda, to je z letno plačo 2200 kron, z dejalnostno doklado 400 kron in s pravico do dveh v pokojnino vstevnih petletnic po 200 kron; eventualno službi

knjigovodskega ali pa blagajničnega oficijala

s prejemki V. činovnega razreda, to je z letno plačo 1760 kron, z dejalnostno doklado 360 kron in s pravico do dveh v pokojnino vstevnih petletnic po 160 kron; eventualno tudi službi

knjigovodskega ali pa blagajničnega asistenta

s prejemki VI. činovnega razreda, to je z letno plačo 1350 kron, z dejalnostno doklado 300 kron in s pravico do dveh v pokojnino vstevnih petletnic po 150 kron; končno eventualno tudi službo

magistratnega pisarniškega praktikanta

z letnim adjutom 960 kron.

Za podelitev služeb pri mestni blagajni in pri mestnem knjigovodstvu zahteva se v smislu § 8. službene pragmatike dokazilo o uspešno dovršeni nižji gimnaziji ali pa nižji realni in pa o uspešno napravljenem izpitu iz državnega računarstva. Prednost se pa pri vsprejemu daje prosilcem, ki so dovršili višjo gimnazijo ali višjo realko z zrelostnim izpitom, ali pa kako javno trirazredno višjo trgovsko šolo z dobrim vspehom.

Praktikantje se vsprejemajo tudi brez izpita iz državnega računarstva, morajo pa ta izpit najpozneje v teku enega leta po vsprejemu popolniti, sicer se jih sme iz službe odpustiti.

Zaprisežijo se še le potem, ko izpolnijo ta pogoj; o svojem vstopu pa obljubijo le molčljivost.

Povišba ali napredovanje sta pred uspešno prebitim izpitom nedopustna.

Blagajničnemu osebju je v smislu veljavnih določil ob imenovanju položiti kancijo v znesku stalne letne plače.

Za namestitve v pisarniški službi se od prosilca zahteva, da je z dobrim vspehom dovršil nižjo gimnazijo, nižjo realko ali kak drug zavod iste vrste, ali pa, da si je splošno usposobljenost za ta poklic zadobil z večletno prakso v kaki državni, deželni, občinski ali kaki zasebni pomožni pisarni, in da se o tem izkaže z ugodnimi izpričali.

Prednost se daje prosilcem, ki se izkažejo s srednješolskim zrelostnim izpričevalom ali pa z zrelostnim izpričevalom katerega drugega zavoda iste vrste.

Prosilci za jedno zgoraj omenjenih služeb morajo svoje s potrebnimi dokazili opremljene prošnje pri predsedstvu mestnega magistrata vlagati

najpozneje do 31. avgusta t. l.

Zakasnele ali pa pomankljive prošnje se pri oddaji služb ne bodo vpoštevale.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dne 9. avgusta 1900.

Zobozdravniški in zobotehnični atelje
Špitalske ulice št. 7. I. nadstr.

Zobozdravnik

med. univ. D^r. RADO FRLAN

špecialist za zlate in porcelanaste plombe,

bivši gojenec kraljevega zobozdravniškega zavoda v Berolinu, Dorotheenstrasse.

naznanja slavnemu občinstvu, da si je nabavil vse priprave za brezcutno ruvanje zob z dušikovim oksidom (Lustgas oder Lachgas) in da izvršuje od 8. avgusta dalje vse operacije v ustih z navedeno narkozo.

Istotako se izdelujejo v njegovem ateljeju vse vrste zlatih kron, zlatih spon in zlatega zobovja, kakor tudi vsa druga zobozdravniška in zobotehnična dela 717 3-3

Dunajska filialka
Hranilne vloge na knjižice s 4%.

Menjalnica, borzno posredovanje, posojila na vrednostne papirje, menični eskompt, vinkuliranje in 984 98 razvinkuliranje obligacij.

Živnostenská banka

na Dunaju, L. Herrengasse 12.

Glavnice v akcijah 20,000.000 K.

Reservni zaklad nad 7,500.000 K.

Centrala v Pragi.

Podružnice v Brnu, Plznju, Budejovicah, Pardubicah, Taboru, Benešavi, Iglavi, Moravski Ostravi.

Dunajska borza.

Dne 14. avgusta.		Dne 13. avgusta.	
Skupni državni dolg v notah	97-70	20 mark	23-65
Skupni državni dolg v srebru	97-25	20 frankov (napoleonov)	19-32
Avstrijska zlata renta 4%	116-15	Italijanski bankovci	90-30
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	97-40	C. kr. cekini	11-41
Ogerska zlata renta 4%	114-95	Dne 13. avgusta.	
Ogerska krona renta 4%, 200	90-45	3-2% državne srečke l. 1854, 250 gld.	171-—
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1705-—	5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	161-—
Kreditne delnice, 160 gld.	662-50	Državne srečke l. 1864, 100 gld.	193-—
London vista	242-60	4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	94-40
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	118-40	Tisine srečke 4%, 100 gld.	139-—
		Dunavske vravnave srečke 5%	250-50
		Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	106-—
		Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	94-20
		Priporočne obveznice državne železnice	412-—
		južne železnice 3%	321-—
		južne železnice 5%	320-50
		dolenjskih železnic 4%	99-50
		Kreditne srečke, 100 gld.	384-—
		4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	340-—
		Avstrijskega rubežega križa srečke, 10 gld.	42-50
		Ogerskega	20-70
		Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	12-60
		Rudolfove srečke, 10 gld.	63-—
		Salmove srečke, 40 gld.	170-—
		St. Genois srečke, 40 gld.	190-—
		Waldsteinove srečke, 20 gld.	—
		Ljubljanske srečke	46-50
		Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	276-50
		Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	6115-—
		Akcije tržaškega Lloyd, 500 gld.	764-—
		Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	109-—
		Splošna avstrijska stavbinska družba	155-50
		Montanska družba avstr. plan.	451-—
		Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	435-—
		Papirnih rubljev 100	255-50

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za zgube pri žrebanjih, pri izžrebanju
najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje.
Kulani na izvršitev naročil na borzi.

Menjarnica delniška družba
„MERCUR“
L. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, L. Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarah,
potem o kurznih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih
papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega
obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnice.